

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ТА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ

Сорокіна Вікторія Сергіївна

студентка III курсу

Навчально-наукового інституту права

Національного університету водного господарства

та природокористування

м. Рівне, Україна

З перших днів повномасштабного вторгнення російських військ в Україну під обстріли та авіаудари потрапляють як військові, так і цивільне населення, в тому числі і діти, в різних регіонах держави. Кожного дня кількість людей, які зазнали поранень, збільшується в геометричній прогресії. Для багатьох українців наслідки втрати працездатності та здоров'я від дій російської армії мають безповоротний характер, інвалідність стає неминучою. В Україні захист соціально незахищених осіб є одним із головних пріоритетів державної соціальної політики. Вона спрямована на: створення відповідних умов для можливості повної реалізації прав людей з обмеженими можливостями, згідно їхніх потреб та думки при прийнятті державних рішень, а також поліпшення фінансово-матеріального становища.

Право людини на соціальний захист є її конституційним правом. Відповідно до статті 46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом [1]. Захист проявляється у створенні спеціальних правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов для забезпечення прав і можливостей на рівні з іншими громадянами для невід'ємної участі в суспільному житті, котрі визначені у Законі України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» [2]. Соціальний захист полягає у наданні пенсії, державної допомоги, компенсаційних та інших виплат, пільг, соціальних послуг, здійсненні реабілітаційних заходів, встановленні опіки (піклування) або забезпеченні стороннього догляду. Пільги інвалідам надаються на підставі посвідчення, яке підтверджує відповідний статус. Якщо така особа має право на одну і ту ж пільгу за кількома нормативно-правовими актами, то дана пільга надається тільки по одному з них на вибір

(незалежно від підстави для встановлення пільги). Варто зазначити, що людина може відмовитися від тієї чи іншої соціальної допомоги, яку надає держава, якщо вона не відповідає її потребам, та отримати від держави грошову компенсацію згідно вартості цього виду соціальної допомоги.

Згідно з Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [3] цивільне населення наразі не прирівняне до осіб, які належать до осіб з інвалідністю внаслідок війни.

Порядок надання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни особам визначається Кабінетом Міністрів України. Згідно ст. 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» особам з інвалідністю внаслідок війни та прирівняним до них особам (стаття 7) надаються, серед інших, і такі пільги:

- безоплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів; позачергове безоплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів), безоплатне забезпечення іншими протезами і протезно-ортопедичними виробами; безоплатне позачергове щорічне забезпечення санаторно-курортним лікуванням з компенсацією вартості проїзду до санаторно-курортного закладу і назад;

- 100% знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

- 100% знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленням балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання;

- 100% знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

- безкоштовний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання за наявності посвідчення встановленого зразка, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду – також електронного квитка, який видається на безоплатній основі. Це право поширюється і на особу, яка супроводжує особу з інвалідністю I групи;

- позачерговий безплатний капітальний ремонт власних жилих будинків і квартир та першочерговий поточний ремонт жилих будинків і квартир у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

- позачергове обслуговування амбулаторно-поліклінічними закладами, а також позачергова госпіталізація;
- позачергове безплатне встановлення квартирних телефонів і позачергове користування всіма послугами зв'язку. Абонементна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50% від затверджених тарифів;
- користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпітальями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;
- право на щорічне медичне обстеження і диспансеризацію із залученням необхідних спеціалістів;
- позачергове працевлаштування за спеціальністю відповідно до підготовки та висновків медико-соціальної експертизи. Праця осіб з інвалідністю внаслідок війни регулюється відповідними нормами законодавства України про працю і соціальний захист осіб з інвалідністю;
- переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування у разі ліквідації підприємств, установ, організацій;
- виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності працюючим особам з інвалідністю внаслідок війни в розмірі 100% середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;
- виплата працюючим особам з інвалідністю допомоги по тимчасовій непрацездатності до 4 місяців підряд або до 5 місяців протягом календарного року, а також допомоги по державному соціальному страхуванню за весь період перебування в санаторії з урахуванням проїзду туди і назад у разі, коли для лікування не вистачає щорічної і додаткової відпусток;
- використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки із збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів на рік;
- позачергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій;
- одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;
- позачергове безплатне забезпечення автомобілем (за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем) на термін експлуатації до десяти років (з наступною заміною на новий), виплата компенсації на

бензин (пальне), ремонт, технічне обслуговування автомобілів або на транспортне обслуговування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

– право на державну цільову підтримку для здобуття ними та їх дітьми професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у державних та комунальних закладах освіти, передбачену статтею 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» для учасників бойових дій та їх дітей [3].

Варто зазначити, що 21 березня набув чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту щодо уточнення норм, що врегульовують питання визначення категорій осіб, які визнаються ветеранами війни та членами сімей загиблих Захисників та Захисниць України». Цим нормативним актом розширено коло осіб, віднесених до учасників бойових дій та до осіб з інвалідністю внаслідок війни, доповнивши їх:

1. добровольцями Сил територіальної оборони Збройних Сил України;
2. особами, які увійшли у склад добровольчого формування територіальної громади та особи, які увійшли до складу громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»;

3. особами, які брали участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави, внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України [4].

Перед людьми з обмеженими можливостями постає низка перешкод ще на етапі отримання та черговому отриманні статусу інваліда. Практично усі МСЕК організуються у містах та районних центрах, що ускладнює доступ людей з інвалідністю, у першу чергу тих, що проживають у сільській місцевості до їх основних соціальних, політичних і економічних прав наданих чинним законодавством. Люди з обмеженими можливостями продовжують залишатися найменш забезпеченими серед різних верств населення в Україні. Такий стан свідчить про постійну необхідність не тільки підвищення соціальних виплат людям з інвалідністю, але й про зміну технології їх розрахунку та надання. А тому потрібно детальніше вивчати усі можливі механізми активізації потенційних трудових сил осіб з обмеженими можливостями. Одним з ефективних варіантів такого механізму є можливість працевлаштування людей з інвалідністю.

Отже, проблема соціального захисту та виплати соціальної допомоги людям з інвалідністю реально має місце в Україні, де рівень державного соціального захисту даної категорії населення оцінюється як такий, що потребує вдосконалення. Сьогодні функція держави стосовно людей з обмеженими можливостями повинна виявлятися у створенні правових, економічних, політичних, соціально-побутових і соціально-психологічних умов для задоволення їхніх потреб щодо здоров'я, матеріального

забезпечення, посиленої трудової та громадської діяльності на благо держави України.

Література:

1. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. с. 141. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>

3. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 № 3551-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

4. Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо уточнення норм, що врегульовують питання визначення категорій осіб, які визнаються ветеранами війни та членами сімей загиблих Захисників та Захисниць України: Закон України від 15.03.2022 № 2121-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-20#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-75>

ПРАВОВИЙ НІГІЛІЗМ ЯК ПРОБЛЕМА СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Стріла Ірина Валеріївна

студентка III курсу

Навчально-наукового інституту права

Національного університету водного господарства

та природокористування

м. Рівне, Україна

Україна є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною і правовою державою. Це означає, що в такій країні право, правопорядок, повага до прав і свобод людини і громадянина вважаються найвищими суспільними цінностями й покликані відігравати провідну роль. Їх захист і безпека – обов'язок держави. Проте практичному втіленню в життя цих та інших гуманістичних ідеалів перешкоджають різноманітні несприятливі фактори, серед яких слід виділити правовий нігілізм. Згідно з соціологічними дослідженнями, він широко поширений не лише у